

Miljøverndepartementet
Postboks 8013 Dep.
0030 Oslo

Trondheim 28.06.02

Høringsuttalelse til NOU 2002:1 Fortid former framtid

Vi sender med dette over våre høringsinnspill til NOU-rapporten Fortid former framtid. Vi har valgt å kommentere to punkter jfr. instruks i høringsbrevet: 6) Kompetanseoppbygging og utdanning, og 7) Mindretallets særmerknad:

Kompetanseoppbygging og utdanning (jfr. kapittel 11 Kunnskap, forskning og kunnskapsspredning)

Utvalget omtaler samfunnsrelevant forskning om kulturminner som et *flerfaglig eller tverrvitenskapelig* felt. Dette ser vi som svært sentralt både ut fra et forskningsfaglig og et forskningsstrategisk ståsted. Faglig sett er kulturminner innvevd i mange samfunnsområder og følgelig fagområder både innen samfunnsvitenskap, humaniora og naturvitenskap. Forskningsstrategisk er flerfaglighet et viktig grep for å understreke eksistensberettigelsen av forskning og kunnskapsproduksjon generelt for tema kulturminner. Å vise hvor bredt kulturminnefeltet favner også forskningsmessig er med på å understreke kulturminnenes betydning i samfunnet. Tverr- eller flerfaglighet som strategi er imidlertid avhengig av en tilslutning fra de enkelte fag - en erkjennelse av at dette er en fruktbar tilnærmingssåte. Hvis tverrfaglighet blir et retorisk grep og ikke et reelt følt behov for kunnskapsprodusenter vil dette lett gjennomskues av andre aktører som helst vil kanalisere offentlige midler til andre formål enn kulturminnefeltet. Et beslektet moment er rapportens påpekning av at *kompetansenettverk* er viktig hvor hvert miljø har "sin" rolle og faglige tyngde. Nettverkene skal være åpne og ikke ekskluderende, sies det. Her vil vi igjen understreke at tverrfaglig samarbeid innen forskning og kunnskapsproduksjon må være et ønske fra kunnskapsprodusenter selv, ikke bare et påtrykk utenfra. Videre er det, som rapporten kommer inn på, viktig å holde faglig spisskompetanse i hevd samtidig som forskning også skal komme til i skjæringsfeltet mellom fag og disipliner.

NORSK SENTER FOR BYGDEFORSKNING

Postadresse: Universitetssentret Dragvoll, 7491 Trondheim
Besøksadresse: Paviljong A, Loholt allé 85, Universitetssenteret Dragvoll
Tlf. 73 59 17 29 Fax 73 59 12 75 E-post: post@bygdeforskning.ntnu.no www.bygdeforskning.ntnu.no
Bankkonto: 4200 40 96066 Postgiro: 0805 423 1866 Foretaksnr.: 982 890 535

Samfunnsrelevant forskning må utformes i *kontakt med samfunnet*, det vil si en gjensidig utveksling mellom forskning, forvaltning, eiere og brukere av kulturminner. NOU-rapporten påpeker den vanskelig balansegangen mellom idealer forbundet med den frie forskning på den ene siden og forvaltningens ønsker og behov som styrende for forskningens agenda på den andre siden. Dette er et spenningsforhold som alltid vil være til stede, og som i seg selv bør være et konstruktivt utfordrende dilemma. I denne sammenhengen vil vi understreke viktigheten av at kontakt, innspill og påvirkning går begge veier. Det har vært tendenser til at forskningens tolkning av "kontakt med brukere" er å formidle resultater etter endt forskningsprosjekt. Vi vil påpeke behovet for at forskning ses på mer som en prosess hvor kontakten mellom forskere og forvaltere eller brukere er tilstede i hele prosessen. Dette betyr ikke at forskningens integritet trues, men det kan bidra til å minske avstanden mellom forskning og det øvrige samfunnsliv ved å avmytifikere forestillinger om forskning som en elfenbenstårnaktivitet. Dette betyr at formidling og kontakt utad må vektlegges ressursmessig i en forskningsprosess og at bevilgende myndigheter sørger for å understreke forskerens utadrettede rolle som premiss for bevilgninger.

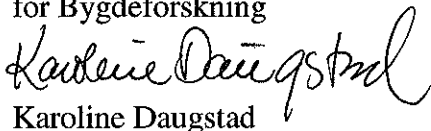
Et poeng som henger sammen med kulturminneforskningens utadrettede rolle er NOU-rapportens omtale av behov for *popularisering av kunnskap* som det kulturminnefaglige miljøet besitter. For den forskningsmessige delen av det kulturminnefaglige miljøet ligger det imidlertid en viss motsetning i forhold til hva som er meriterende formidling. Et sentralt suksesskriterium for en forskers vitenskapelighet og kvalitet er internasjonal publisering i anerkjente referee-tidsskrift. Dette er selvsagt en viktig og riktig slutning, men samtidig bør det også være et kvalitetstegn å kunne formidle resultater fra samfunnsrelevant forskning nettopp til samfunnet på bred front. Vi vil understreke behovet for at populærvitenskapelig formidling – gjerne til et norsk publikum – både gis status og også ressurser i forbindelse med bevilgninger til forskning.

Mindretallets særmerknad (jfr. kapittel 15)

Uttalelsen fra utvalgets mindretall nevner ikke forskning eksplisitt. Vi vil imidlertid knytte en kommentar til mindretallets påpekning om at flertallet ikke har evnet å gå vekk fra en fortsatt fragmentert kulturminnepolitikk - at dagens situasjon videreføres. Et manglende helhetlig grep vil i følge mindretallet gi kulturminnevernet både mindre legitimitet og gjennomslagskraft politisk. Vi vil føye til at et manglende helhetlig grep heller ikke vil fremme forskning rundt kulturminner som nettopp som nevnt over trenger et helhetlig tverrvitenskapelig grep. Uten en samlet helhetlig strategi vil heller ikke en argumentasjon om midler til forskning og kunnskapsoppbygging rundt kulturminner få gjennomslagskraft.

Vi håper våre innspill til kulturminneutvalgets arbeid kan være nyttig for videreføringen av en ny – og forbedret – kulturminnepolitikk.

Med vennlig hilsen
for Bygdeforskning

Karoline Daugstad